

บทที่ 5

สรุป อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ

การวิจัยครั้งนี้เป็นการศึกษาเรื่อง การใช้ยาเสพติดของนักศึกษามหาวิทยาลัย โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาลักษณะการใช้ยาเสพติดของนักศึกษามหาวิทยาลัย รวมถึงปัจจัยและเงื่อนไขที่มีอิทธิพลต่อการใช้ยาเสพติดของนักศึกษามหาวิทยาลัย เพื่อหาข้อเท็จจริงในเชิงลึกเกี่ยวกับเรื่องเหล่านี้ กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ศึกษาครั้งนี้ใช้การเลือกแบบเฉพาะเจาะจงจากนักศึกษามหาวิทยาลัยทั้งของรัฐ และเอกชน ที่มีประสบการณ์ในการใช้ยาเสพติดประเภทยาบ้า และ/หรือ ยาอี จำนวน 10 คน เก็บรวบรวมข้อมูลโดยการสัมภาษณ์เชิงลึกในกลุ่มผู้ให้ข้อมูลหลัก นำข้อมูลมาวิเคราะห์ และตรวจสอบข้อมูลแบบสามเส้า (Data Triangulation) จากการศึกษา ปรากฏผลดังนี้

สรุป

กลุ่มผู้ให้ข้อมูลหลักที่ทำการสัมภาษณ์เชิงลึกทั้งหมด 10 คน เป็นเพศ ชาย 7 คน เพศหญิง 3 คน มีอายุเฉลี่ย 20.6 ปี ทุกรายกำลังศึกษาอยู่ในมหาวิทยาลัย ระดับปริญญาตรี แบ่งเป็น ชั้นปีที่ 2 จำนวน 2 คน ชั้นปีที่ 3 จำนวน 5 คน และชั้นปีที่ 4 จำนวน 3 คน กลุ่มผู้ให้ข้อมูลหลักจำนวน 8 คน เรียนอยู่ทางสายศิลปศาสตร์ มีอยู่ 2 คนเรียนทางสายวิทยาศาสตร์ ส่วนใหญ่มีภูมิลำเนาอยู่ในภาคเหนือ

ลักษณะครอบครัวของกลุ่มผู้ให้ข้อมูลหลักทุกรายพบว่าเป็นครอบครัวเดี่ยว จำนวนสมาชิกโดยเฉลี่ย 4 คน ผู้ให้ข้อมูลหลัก 7 รายเป็นลูกคนแรกของครอบครัว จำนวน 3 ราย เป็นลูกคนกลาง ไม่มีลูกคนสุดท้องในกลุ่มตัวอย่างนี้ ครอบครัวกลุ่มผู้ให้ข้อมูลหลักส่วนใหญ่มีบิดาเป็นหัวหน้ารายได้หลัก ผู้ให้ข้อมูลหลัก 4 รายอาศัยอยู่กับบิดามารดา 3 รายอยู่หอพัก 2 รายอาศัยอยู่กับญาติ และ 1 รายอยู่บ้านเองตามลำพัง อย่างไรก็ตามที่อยู่อาศัยของกลุ่มผู้ให้ข้อมูลหลักทุกคนอยู่ในสภาพแวดล้อมที่ดี มีอาณาบริเวณปลอดภัย ไม่มีปัญหาเรื่องอาชญากรรม หรือ ยาเสพติด.

ลักษณะการใช้ยาเสพติดของนักศึกษามหาวิทยาลัย

การเริ่มใช้ยาเสพติดนั้น พบว่า กลุ่มผู้ให้ข้อมูลหลัก 7 คน ในจำนวนทั้งหมด 10 คน เริ่มใช้ยาเสพติดในช่วงอายุ 14-16 ปี คือ เป็นการใช้ตั้งแต่ยังเป็นนักเรียนมัธยม หรือ ถ้านับตามช่วงวัยจะอยู่ในช่วงวัยรุ่นตอนต้น จะเห็นว่ากลุ่มนักศึกษามหาวิทยาลัยผู้ให้ข้อมูลหลัก ส่วนใหญ่ จะมีประสบการณ์การใช้ยาเสพติดมาก่อนที่จะมาเรียนในระดับมหาวิทยาลัย ส่วนที่มาเริ่มใช้ในขณะที่เรียนมหาวิทยาลัยก็มีบ้างแต่ก็เป็นสัดส่วนที่น้อยกว่า

เนื่องจากการศึกษาครั้งนี้เจาะจงศึกษาเฉพาะยาเสพติดประเภทที่มีฤทธิ์กระตุ้นระบบประสาท ได้แก่ ยาบ้า และยาอี ข้อมูลที่ได้ พบว่า ยาเสพติดทั้งสองตัวมีวิธีการใช้ที่ต่างกัน จึงต้องแยกสรุปให้เห็นทั้งสอง ดังนี้

วิธีการใช้ยาบ้า พบว่า กลุ่มนี้มีวิธีการใช้ยาบ้าอยู่สองวิธี คือ วิธีการกินกับน้ำ หรือ เครื่องดื่มที่มีแอลกอฮอล์ ซึ่งการกินกับน้ำนั้นจะมีลักษณะเหมือนกับกินยาเม็ดทั่วไป โดยกลืนยาบ้าแล้วกินน้ำ หรือ เครื่องดื่มตาม และวิธีการสูดไอระเหย ซึ่งมีวิธีการที่ยุงยากกว่าบ้าง โดยผู้ให้ข้อมูลหลักที่สูดไอระเหยของยาบ้า จะนำกระดาษฟลอยด์ที่แกะจากบุหรีมาคลี่ออก แล้วเอายาบ้าวางบนกระดาษฟลอยด์นั้น หลังจากนั้นจะใช้ไฟแช็คคนที่กระดาษ ฟลอยด์ โดยหาอุปกรณ์มาอุดหัวไฟแช็คเพื่อให้ไฟออกมาแค่จุดเล็กๆ จะได้เผากระดาษฟลอยด์ช้าๆ แล้วหากกระดาษมาวนให้เป็นมวนเล็กๆเหมือนบุหรีแต่ยาวกว่า เพื่อใช้เป็นอุปกรณ์ในการสูดดมควันของยาบ้าที่ถูกเผา กลุ่มผู้ให้ข้อมูลหลักส่วนใหญ่ใช้ยาบ้า ประมาณ ½ ถึง 1 เม็ด โดยเฉลี่ยในแต่ละครั้ง ไม่ว่าจะใช้วิธีกิน หรือ วิธีสูดไอระเหยก็ตาม

ความถี่ในการใช้ยาบ้านั้น พบว่า สามารถแบ่งกลุ่มผู้ให้ยาบ้าออกได้เป็นสองระดับ คือ กลุ่มที่ใช้เป็นครั้งคราว และ กลุ่มที่ใช้เป็นประจำ กลุ่มที่ใช้เป็นครั้งคราว ได้แก่ กลุ่มที่ใช้ยาบ้าเฉพาะในบางโอกาส และบางเวลาเท่านั้น เช่น ใช้เฉพาะเวลาทำงาน ใช้เฉพาะในวันหยุดสุดสัปดาห์ ใช้เฉพาะเมื่อมีงาน หรือ เทศกาลต่างๆ หรือ ใช้เฉพาะเวลาที่ยอกกลางคืน ดังนั้น จึงมีกำหนดเวลา หรือ ความถี่ในการใช้ไม่แน่นอน ขึ้นอยู่กับโอกาสต่างๆดังที่กล่าวมา ส่วนกลุ่มที่ใช้เป็นประจำนั้น จะเป็นการใช้ทุกวัน มีปริมาณ ความถี่ในการใช้ที่ค่อนข้างแน่นอน สมำเสมอ และต่อเนื่องมาเป็นระยะเวลาาน เช่น ใช้ทุกวันตอนเช้า หรือ ทุกวันตอนกลางคืน เป็นการใช้จนเป็นกิจวัตร โดยไม่จำเป็นต้องมีเหตุการณ์พิเศษใดๆ

สถานที่ที่กลุ่มผู้ให้ข้อมูลหลักใช้สำหรับเสพยาบ้านั้นจะค่อนข้างหลากหลาย โดยอาจใช้ได้ทั้งในห้องนอนของตนเอง หอพักเพื่อน บ้านเพื่อน ห้องน้ำโรงเรียน สถาบันการศึกษา แม้แต่ในสถานบันเทิงต่างๆ ทั้งนี้ อาจเนื่องจากยาเสพติดประเภทยาบ้ามีวิธีการใช้ที่ค่อนข้าง

สะดวก ไม่ยุ่งยาก เช่น วิธีการกินกับน้ำ ทำให้พอสรุปได้ว่า สถานที่ที่ใช้ยาบ้าอาจเป็นที่ใดก็ได้ ที่มีความเป็นส่วนตัวพอควร หรือเป็นที่เฉพาะในกลุ่มตนเอง ไม่ว่าจะเป็นห้องส่วนตัว หอพัก เพื่อน สถานศึกษา หรือ สถานบันเทิง โดยอาจอยู่คนเดียว หรือ อยู่ท่ามกลางเพื่อนฝูงกลุ่มเดียวกัน หรือ คนที่วางใจใกล้ชิดกันได้ ทั้งนี้ อาจกล่าวได้ว่า สถานที่ไม่ใช่ข้อแม้สำคัญ ความสำคัญจะอยู่ที่สภาพแวดล้อม และบุคคลที่อยู่ด้วยในขณะนั้นมากกว่า กลุ่มผู้ให้ข้อมูลหลักมักจะใช้ยาบ้าในโอกาสที่อยู่กับเพื่อนสนิทของตน ซึ่งอาจเป็นการทำงานร่วมกัน การพักผ่อนหย่อนใจ หรือการทำกิจกรรมใดๆก็ตามร่วมกัน เป็นช่วงเวลาที่มีโอกาสพูดคุย แลกเปลี่ยนความคิดเห็น และชักชวนกันดังที่ได้กล่าวมาแล้ว

วิธีการใช้ยาอี พบว่า กลุ่มนี้มีวิธีการใช้แบบเดียวเท่านั้น คือ การกินกับน้ำ หรือ เครื่องดื่มที่มีแอลกอฮอล์ ไม่มีเครื่องมือ หรือ อุปกรณ์ประกอบอื่นใด ปริมาณยาอีที่ใช้ต่อครั้ง ประมาณ ¼ เม็ด ถึง 1 เม็ด กลุ่มผู้ให้ข้อมูลหลักใช้ยาอีแบบเป็นครั้งคราว ทั้งนี้ อาจเนื่องจากยาอีมีราคาค่อนข้างแพงมาก ตกประมาณเม็ดละ 650-1,200 บาท ซึ่งหากใช้ประจำจะต้องจ่ายเงินเป็นจำนวนมาก

บรรยากาศ เวลา และโอกาส จะเป็นสิ่งสำคัญในการใช้ยาอี ส่วนใหญ่จะมีการใช้ยาอีเมื่ออยู่ร่วมกับเพื่อนฝูงกลุ่มใหญ่ อยู่ในสถานการณ์ที่ต้องการความบันเทิง สนุกสนาน ความสุข เช่น งานเลี้ยงรุ่น การเที่ยวกลางคืนในสถานบันเทิง การจัดงานสังสรรค์ในกลุ่มเพื่อน หรือ คนที่สนิทสนม โอกาสที่จะใช้มักจะเป็นช่วง สุดสัปดาห์ เวลาที่ใช้มักเป็นช่วงดี ดังนั้น ความถี่ในการใช้ยาอีจึงไม่แน่นอน มักขึ้นอยู่กับโอกาสและบรรยากาศมากกว่า

การใช้ยาเสพติดของกลุ่มผู้ให้ข้อมูลหลัก ไม่ว่าจะเป็นยาบ้า หรือ ยาอี แม้ว่าจะมีวิธีการใช้และช่วงเวลาในการใช้ที่แตกต่างกันบ้าง หากเมื่อมองในเรื่องของโอกาส บรรยากาศ และสภาพการณ์รอบข้างจะไม่แตกต่างกันมากนัก เพราะส่วนใหญ่จะเป็นโอกาสที่ทำกิจกรรมกับกลุ่มเพื่อนที่มีความสนิทสนมกัน มีโอกาสพูดคุย สังสรรค์ แลกเปลี่ยนความคิดเห็นซึ่งกันและกัน เกิดบรรยากาศที่เป็นกันเอง สนุกสนาน มีความสุข และไว้วางใจ ดังนั้น เมื่อมีเพื่อนในกลุ่มใช้ยาเสพติดและชักชวนให้ลองใช้ ก็จะมีการใช้ตามๆกันได้

ปัจจัยและเงื่อนไขที่มีอิทธิพลต่อการใช้ยาเสพติดของนักศึกษามหาวิทยาลัย

ปัจจัยหลัก

ปัจจัยด้านครอบครัว ครอบครัวจะเป็นปัจจัยสำคัญอย่างแรก โดยครอบครัวที่มีส่วนสนับสนุนให้กลุ่มผู้ให้ข้อมูลหลักใช้ยาเสพติด ได้แก่ ครอบครัวที่มีลักษณะความสัมพันธ์ห่างเหิน บิดามารดาไม่มีเวลาเอาใจใส่ ขาดความสนใจ ขาดการรับฟัง และไม่มีโอกาสให้คำปรึกษาแก่บุตร

หลานของตนเท่าที่ควร เมื่อผู้ให้ข้อมูลหลักเกิดปัญหาส่วนตัว เช่น ปัญหาการเรียน ปัญหาการทำงาน หรือ ปัญหาความรัก ที่ทำให้เกิดภาวะอารมณ์ ซึมเศร้า วิตกกังวล เหงา เบื่อ ผู้ให้ข้อมูลหลักก็ไม่คิดที่จะปรึกษากับบุคคลในครอบครัว เนื่องจากขาดความผูกพัน ความเข้าใจ และการสนใจรับฟังกันตั้งแต่ต้น ลักษณะความสัมพันธ์แบบนี้จะเป็นตัวการผลักดันให้กลุ่มผู้ให้ข้อมูลหลักหนีห่างจากครอบครัว มีเยื่อใยต่อครอบครัวน้อยลง และหันไปผูกพันกับคนที่อยู่ภายนอกครอบครัว เช่น กลุ่มเพื่อนมากกว่า

ปัจจัยด้านกลุ่มเพื่อน กลุ่มเพื่อนเป็นปัจจัยสำคัญตัวต่อมา ในเรื่องของแนะนำ ชักจูง หรือ เป็นแบบอย่างในเรื่องการใช้จ่ายเสียติด โดยกลุ่มผู้ให้ข้อมูลหลักที่มีปัญหาส่วนตัวอยู่แล้ว ไม่ว่าจะเป็นเรื่องการเรียน การทำงาน หรือความรัก ปัญหาเหล่านั้นจะถูกเล่าให้เพื่อนสนิท หรือเพื่อนในกลุ่มได้รับรู้ ซึ่งหากเพื่อนที่ได้รับรู้ปัญหาเป็นผู้ที่มีประสบการณ์ในเรื่องการใช้จ่ายเสียติด ก็จะเป็นโอกาสที่จะแนะนำให้ทดลองใช้จ่ายเสียติดเพื่อแก้ไขปัญหานั้นๆ โดยมักมีการยกตัวอย่างผู้อื่นที่เคยใช้ประกอบด้วย ซึ่งอาจเป็นตัวผู้แนะนำเอง หรือกล่าวอ้างถึงบุคคลที่รู้จักดี พร้อมกับกล่าวถึงผลในทางบวกที่เกิดจากการใช้จ่ายเสียติดดังกล่าว ซึ่งส่วนมากจะเป็นลักษณะเล่าให้ฟัง ไม่มีการโน้มน้าว หรือบังคับให้เชื่อ แต่จะปล่อยให้ผู้รับฟังข้อมูลพิจารณาเอาเอง ซึ่งผู้ที่ได้รับการแนะนำมักจะลังเลในครั้งแรก แต่ก็จะเริ่มสนใจ เพราะเพื่อนที่แนะนำให้ใช้จ่ายเสียติด คือ เพื่อนที่สนิทสนมกัน หรือ อยู่ในกลุ่มเดียวกัน และเชื่อว่าเพื่อนมีความหวังดีที่จะช่วยแก้ปัญหาคือ ผู้ให้ข้อมูลหลักส่วนใหญ่จึงยอมทดลองใช้จ่ายเสียติดในที่สุด ซึ่งเมื่อใช้แล้ว พบว่า ไม่เกิดผลร้ายแก่ตัวเอง เหมือนที่เพื่อนบอกไว้ ก็จะเชื่อมั่นมากขึ้นและมีโอกาสที่จะใช้จ่ายเสียติดนั้นได้อีกในครั้งต่อ

ส่วนกลุ่มผู้ให้ข้อมูลหลักที่ไม่มีปัญหาส่วนตัว แต่อยู่ในกลุ่มเพื่อนที่ใช้จ่ายเสียติด มักจะได้รับการชักชวนจากเพื่อน หรือเห็นแบบอย่างจากเพื่อนในการใช้จ่ายเสียติด ทำให้เกิดความอยากทดลองใช้จ่ายเสียติดด้วยตนเอง ความอยากลอง มักเริ่มจากสถานการณ์ที่มีการอยู่ร่วมกับกลุ่มเพื่อนสนิท มีการพูดคุยแลกเปลี่ยนความคิดเห็นกันภายในกลุ่ม อาจเป็นที่ สถาบันการศึกษา หอพัก บ้านเพื่อน ในงานเลี้ยงวันเกิด งานเลี้ยงรุ่น หรือในการเที่ยวเตร่ในสถานบันเทิงร่วมกัน จะมีเพื่อนในกลุ่มที่มีประสบการณ์ในการใช้จ่ายเสียติดแนะนำให้รู้จักยาเสพติดตัวใดตัวหนึ่ง มีการทดลองใช้ให้ดู หรือยกตัวอย่างคนรู้จักที่เคยใช้จ่ายเสียติดตัวนั้น เพื่อในกลุ่มเห็นว่าไม่มีอันตรายต่อผู้ใช้ และมีผลในทางบวกบางอย่าง ซึ่งมักเป็นผลให้เกิดความรู้สึกอยากทดลองใช้เพื่อพิสูจน์ข้อเท็จจริงขึ้น การชักชวนให้ลองใช้ในกลุ่มเพื่อน ส่วนใหญ่การชักชวนจะใช้เวลาเพียง 1-2 ครั้ง การลองใช้จ่ายเสียติดครั้งแรกๆมักมีลักษณะใช้ตามกัน คือ เมื่อมีคนใดคนหนึ่งเริ่มก่อนก็จะมีคนในกลุ่มทำตาม โดยมักจะให้เหตุผลว่าเป็นกลุ่มเดียวกัน เมื่อเพื่อนทำก็ต้องทำตาม ส่วนใหญ่จะไม่มี

ความรู้สึกกลัวที่จะทดลองใช้ยาเสพติดเนื่องจากรู้สึกมั่นใจว่ามีเพื่อนร่วมทดลองทำพฤติกรรมดังกล่าวด้วยกัน

เงื่อนไขประกอบ

นอกจากปัจจัยดังกล่าวแล้ว การที่กลุ่มผู้ให้ข้อมูลหลักจะตัดสินใจใช้ยาเสพติดได้ ก็ยังต้องมีเงื่อนไขประกอบร่วมด้วย เงื่อนไขนั้น ได้แก่

ค่านิยมในเรื่องการใช้ชีวิต พบว่า สิ่งเหมือนกันของผู้ให้ข้อมูลหลักทั้งสองเพศและกลุ่มเพื่อนของพวกเขา คือ ค่านิยมในการเที่ยวกลางคืนตามสถานบันเทิง มีการสูบบุหรี่ และดื่มเหล้า หรือเครื่องดื่มที่มีแอลกอฮอล์ร่วมด้วย โดยถือว่าพฤติกรรมแบบนี้เป็นการพักผ่อน หย่อนใจ การสังสรรค์กันระหว่างเพื่อนฝูง เป็นเรื่องปกติธรรมดาสำหรับชีวิตของคนวัยนี้ ไม่ถือว่าเป็นเรื่องเสียหายแต่อย่างใด ซึ่งความคิด ความเชื่อ ค่านิยมเหล่านี้เป็นเงื่อนไขสำคัญที่เพิ่มโอกาส และส่งเสริมให้ก้าวไปสู่การใช้ยาเสพติดได้ง่าย โดยเฉพาะการเที่ยวกลางคืน และมีการดื่มเหล้า สูบบุหรี่ ร่วมด้วย ซึ่งหากจะนับแล้วก็ถือได้ว่าเป็นการใช้ยาเสพติดอย่างหนึ่งได้ เมื่อกลุ่มผู้ให้ข้อมูลมีความเคยชินและเห็นว่า การดื่มเหล้า สูบบุหรี่ เที่ยวกลางคืนเป็นเรื่องปกติก็ทำให้ไม่รู้สึกหวาดกลัว หรือสำนึกถึงอันตรายที่จะเกิดจากพฤติกรรมเหล่านั้น การใช้เหล้า บุหรี่ ร่วมกับการนอนดึก นั้นสามารถส่งผลต่อสุขภาพกายทำให้เหนื่อยล้า ไม่แจ่มใส สติ และความรู้ตัวน้อยลง ส่งผลให้ความสามารถในการตัดสินใจ และการพิจารณาความควร ไม่ควรด้อยลงไปด้วย ประกอบกับการที่อยู่ในสถานที่ที่มีการใช้ยาเสพติด ขายยาเสพติด มีพฤติกรรมการใช้ยาเสพติดให้เห็นเป็นตัวอย่าง จากสภาพการณ์ทั้งหมดดังกล่าว เมื่อถูกชักชวน หรือแนะนำให้ใช้ยาเสพติดในช่วงเวลานั้น ก็จะเคลิบเคลิ้มไปกับ สภาพแวดล้อม และสิ่งยั่วยุได้อย่างง่ายดาย โดยไม่มีคนขัดขวาง ห้ามปราม เนื่องจากเป็นการเที่ยวในกลุ่มเพื่อน ที่มีความคิด ความเชื่อ ค่านิยมที่คล้ายกันนั่นเอง

การขาดความรู้ ในเรื่องของพิษภัยของยาเสพติด และเรื่องกฎหมาย กฎระเบียบของสถาบัน เป็นเงื่อนไขสำคัญประการหนึ่งที่ส่งผลให้กลุ่มผู้ให้ข้อมูลหลักใช้ยาเสพติด กลุ่มผู้ให้ข้อมูลหลักส่วนใหญ่มีความรู้เกี่ยวกับยาเสพติดที่ใช้แบบผิวเผิน เป็นลักษณะความรู้ที่ได้จากการประชาสัมพันธ์ผ่านสื่อต่างๆ และจากสถาบันการศึกษา ซึ่งกลุ่มผู้ให้ข้อมูลหลักส่วนใหญ่ไม่ให้ความสนใจ โดยให้เหตุผลว่าเป็นเรื่องซ้ำซาก น่าเบื่อ และเกินจริง นอกจากนั้น กลุ่มผู้ให้ข้อมูลหลักก็รู้ว่าการใช้ยาเสพติดเป็นสิ่งผิดกฎหมาย และผิดกฎระเบียบของสถาบันการศึกษา แต่ไม่รู้สึกกลัวเพราะเห็นว่าการใช้ยาเสพติดของพวกเขาเป็นเรื่องเล็กน้อย ที่ทั้งทางกฎหมายบ้านเมืองและสถาบันการศึกษาไม่เห็นเป็นเรื่องสำคัญ

ทัศนคติทางบวกต่อยาเสพติด เป็นเงื่อนไขอีกประการหนึ่งที่มีผลต่อการใช้ยาเสพติด กลุ่มผู้ให้ข้อมูลหลักส่วนใหญ่มีความเห็นว่ายาเสพติดที่ใช้มีประโยชน์ในบางเรื่อง ไม่ได้มีแต่โทษเพียงอย่างเดียว นอกจากนั้นกลุ่มผู้ให้ข้อมูลหลักส่วนใหญ่มีความเห็นว่าการใช้ยาเสพติดของพวกเขาไม่ได้ก่อความเดือดร้อน เสียหายต่อผู้อื่น และเป็นเพียงกิจกรรมที่พวกเขาทำร่วมกันในกลุ่มเพื่อนฝูงเท่านั้น ทัศนคติก่อนไปทางบวกต่อยาเสพติดนับได้ว่าเป็นเงื่อนไขสำคัญอีกประการหนึ่งที่ส่งเสริมให้กลุ่มผู้ให้ข้อมูลหลักไม่รู้สึกลังเลที่จะใช้ยาเสพติด เพราะไม่คิดว่าเป็นอันตราย ผิดกฎหมาย หรือผิดระเบียบ

อภิปรายผล

ผลการศึกษาพบว่า มีปัจจัยและเงื่อนไขหลายประการที่เกี่ยวข้องและเป็นสาเหตุที่ทำให้ให้นักศึกษาใช้ยาเสพติด โดยปัจจัยและเงื่อนไขเหล่านั้นต้องนำมาพิจารณาร่วมกันด้วย เพราะจากข้อมูลที่ได้ ปัจจัยเพียงหนึ่งเดียวยังไม่สามารถที่จะอธิบายการตัดสินใจใช้ยาเสพติดของกลุ่มผู้ให้ข้อมูลหลักได้ โดยปัจจัยที่จะกล่าวถึงเป็นอันดับแรก คือ ครอบครัว ซึ่งพบว่าเกี่ยวข้องต่อการใช้ยาเสพติดเป็นอย่างมาก ครอบครัวนักศึกษาเกือบทุกรายเป็นครอบครัวเดี่ยว มีสมาชิกในครอบครัวเพียงสองรุ่น คือ บิดา-มารดา และบุตร สถานภาพครอบครัวจะมีหลากหลาย ทั้งแบบบิดามารดาอยู่ด้วยกัน บิดามารดาหย่าร้างกัน และบิดาเสียชีวิต สถานภาพครอบครัวจึงยังไม่ใช่ว่าสิ่งที่บ่งบอกชัดเจนว่าเป็นเงื่อนไขที่ทำให้นักศึกษาหันไปทดลองยาเสพติด หากประเด็นที่น่าสนใจและดูจะเป็นเงื่อนไขสำคัญต่อการใช้ยาเสพติด คือ ลักษณะการเลี้ยงดูของครอบครัว พบว่านักศึกษาเกือบทุกรายถูกเลี้ยงดูแบบปล่อยปละละเลย มีเพียงหนึ่งรายที่ถูกเลี้ยงดูแบบเข้มงวด แต่ก็เป็นลักษณะที่ขาดการเอาใจใส่และการดูแลใกล้ชิดจากบิดามารดา หรือ ผู้ปกครองเหมือนกัน สัมพันธภาพระหว่างนักศึกษาและบิดามารดา หรือ ผู้ปกครอง มีลักษณะห่างเหิน ต่างคนต่างอยู่ ขาดการสื่อสาร การแลกเปลี่ยนความคิดเห็น และการรับฟังปัญหาของกันและกัน โดยบิดามารดา หรือ ผู้ปกครองจะให้ความสำคัญเรื่องการทำงาน และการหารายได้เป็นอันดับแรก ส่วนการสร้างความสัมพันธ์ที่ดีในครอบครัว จะให้ความสำคัญรองลงมา ซึ่งสัมพันธภาพในครอบครัวลักษณะนี้ ทำให้นักศึกษารู้สึกขาดในเรื่องการรับฟังความคิดเห็น การแบ่งปันความรู้สึก ความเข้าใจ ความเห็นอกเห็นใจ และการใช้เวลาว่างร่วมกันกับสมาชิกในครอบครัวของตน เมื่อครอบครัวไม่สามารถสนองความต้องการตรงนี้ได้ จึงเป็นแรงผลักดันให้นักศึกษาหนีห่างไปจากครอบครัวไปใกล้ชิดกับเพื่อนมากขึ้น เพราะเพื่อนสามารถตอบสนองความต้องการที่ขาดหายไปได้ ส่งผลให้เพื่อนมีอิทธิพลต่อพวกเขาในเรื่องต่างๆ ไม่เว้นแม้แต่การใช้ยาเสพติด สิ่งที่ได้จากการศึกษาครั้งนี้

สอดคล้องกับงานวิจัยของ อรเพ็ญ นาควัระ สมศรี บัณฑิตพันธ์ และประไพศรี ชอนกลิ่น (2531) ที่ศึกษาเรื่องอิทธิพลและบทบาทของครอบครัวที่มีผลต่อพฤติกรรมที่เป็นปัญหาและการใช้สารเสพติดของเด็กและเยาวชนในสถานศึกษาจังหวัดเชียงใหม่ พบว่า เด็กที่ได้รับการเลี้ยงดูแบบประชาธิปไตย มีพฤติกรรมที่เป็นปัญหาและใช้สารเสพติดน้อยกว่าเด็กที่ได้รับการอบรมเลี้ยงดูแบบเข้มงวดกวดขัน และปล่อยปละละเลย เช่นเดียวกับ กิ่งแก้ว เกศโกวิท (2531) ซึ่งศึกษาเรื่องปัญหายาเสพติดของผู้ต้องโทษในทัณฑสถานบำบัดพิเศษขอนแก่น พบว่าสาเหตุสำคัญที่นำไปสู่การเสพยาเสพติดและปัจจัยผลักดันให้มีการเสพยาเสพติด คือ ความคับข้องใจ ความไม่สบายใจ ที่มาจากครอบครัวและสัมพันธภาพที่ไม่ดีของพ่อแม่

ข้อมูลที่ได้จากนักศึกษาที่เรียนในระดับมหาวิทยาลัย และจากงานวิจัยที่กล่าวมา จะเห็นว่า ลักษณะการเลี้ยงดูของครอบครัวแบบปล่อยปละละเลย เป็นเงื่อนไขสำคัญที่สนับสนุนให้ก้าวไปสู่การใช้ยาเสพติดของเด็กและเยาวชนได้ง่าย ถึงแม้เยาวชนนั้นจะมีการศึกษาสูงถึงระดับมหาวิทยาลัย ก็ยังปฏิเสธยาเสพติดได้ยาก หากพื้นฐานจากครอบครัวไม่มั่นคง อ่อนแอเพียงพอ

ปัจจัยประการต่อมาที่พบว่ามีความเกี่ยวข้องกับ การใช้ยาเสพติดของนักศึกษา ได้แก่ กลุ่มเพื่อน ดังที่กล่าวมาแล้วตั้งแต่ตอนต้นจะเห็นว่า เพื่อนมีความสำคัญไม่ยิ่งหย่อนไปกว่าครอบครัว เป็นที่พึ่งลำดับต่อมาที่กลุ่มนักศึกษาเลือกที่จะไปหา เมื่อผิดหวัง หรือ ไม่ได้รับการตอบสนองทางด้านจิตใจจากครอบครัวของตน สิ่งที่ทำให้เพื่อนเป็นตัวเลือกต่อจากครอบครัว น่าจะเป็นเพราะอยู่ในวัยเดียวกัน จึงมีความคิด ค่านิยม ความชอบ ที่ใกล้เคียงกัน มีโอกาสทำกิจกรรมต่างๆร่วมกัน จนทำให้มีความเข้าใจ เห็นอกเห็นใจ มีส่วนร่วมในความรู้สึกของกันและกันได้ดี เนื่องจากกลุ่มนักศึกษาเหล่านี้ยังอยู่ในวัยรุ่น จึงสามารถนำมาเปรียบเทียบให้เห็นผลการศึกษาที่เกี่ยวข้องกับวัยรุ่น เพื่อสนับสนุนข้อสรุปที่ได้มา ดังเช่น Fuhrmann, 1990 (อ้างใน ศรีเรือน แก้วกังวาล, 2540) ได้ศึกษาถึงอิทธิพลของกลุ่มเพื่อนที่มีต่อวัยรุ่น และพบว่า อิทธิพลของกลุ่มเพื่อนมีมากกว่าอิทธิพลของครอบครัว เด็กวัยรุ่นจะเลือกเข้าหาเพื่อนของตนมากกว่าพ่อแม่ และเพื่อนสนิทของคนเรามักจะเป็นเพื่อนสนิทในช่วงวัยรุ่น และ Hamburg, 1986 (อ้างใน ศรีเรือน แก้วกังวาล, 2540) พบว่า ลักษณะของวัยรุ่นมักชอบทำตามกลุ่มเพื่อนเพราะวัยรุ่นต้องการการยอมรับ ความคาดหวังจากกลุ่มเพื่อนร่วมวัยเป็นสิ่งที่พวกเขายึดมั่น วัยรุ่นจึงมักทำตามกลุ่มเพื่อน แม้จะรู้ว่าการกระทำนั้นไม่ดี หรือ ไม่เหมาะสม นอกจากนั้น การศึกษาของอุษา จารุสวัสดิ์ และศิริรัตน์ เจริญวงศ์ (2524) เรื่องสภาพปัญหาการใช้สิ่งเสพติดของนักเรียนในเขตเมืองเชียงใหม่ พบว่า สาเหตุที่นักเรียนใช้สารเสพติดครั้งแรกเพราะเพื่อนชวน รองลงมา คือ อยากลอง ส่วนการศึกษาของศักดิ์ชัย กาญจนวัฒน์ และคณะ (2539) ได้ศึกษาสถานการณ์และปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อ

การเสพยาบ้าของนักเรียนระดับมัธยมศึกษาในจังหวัดสระบุรี พบว่า ร้อยละ 76.0 ของผู้เสพยาบ้ามีสาเหตุมาจากอยากลอง และเพื่อนชวน สอดคล้องกับ การศึกษาของเฉลิมชัย ชูเมือง และมาลินี ภูวนันท์ (2535) ที่พบว่า ปัจจัยสำคัญที่ทำให้นักศึกษาวิทยาลัยเทคนิคหาดใหญ่สูบบุหรี่ได้แก่ เพื่อนชักชวน การเช่าบ้านและหอพักอยู่กับเพื่อนๆ ดังนั้น แม้กลุ่มผู้ให้ข้อมูลหลักจะเป็นนักศึกษาในระดับมหาวิทยาลัยแล้ว แต่ด้วยวัยที่ยังอยู่ในวัยรุ่น กลุ่มเพื่อนจึงยังมีอิทธิพลสูงต่อการตัดสินใจ และการทำพฤติกรรมต่างๆอยู่มาก

อย่างไรก็ตาม กลุ่มเพื่อนแม้จะเป็นปัจจัยสำคัญต่อการตัดสินใจทำพฤติกรรมใช้ยาเสพติดของนักศึกษามหาวิทยาลัย แต่ก็มีเงื่อนไขที่เกี่ยวข้องที่ควรให้ความสนใจในรายละเอียดมากกว่านั้น จากการศึกษาจะพบว่า กลุ่มเพื่อนที่สามารถมีอิทธิพลทำให้กลุ่มนักศึกษาเชื่อมั่น ไว้วางใจ และพร้อมที่จะทำพฤติกรรมเลียนแบบที่มีความเสี่ยง หรือเบี่ยงเบนไปจากบรรทัดฐานของสังคม เช่น การใช้ยาเสพติด จะต้องเป็นระดับกลุ่มเพื่อนสนิท หรือเพื่อนคู่หู ที่เป็นเพศเดียวกัน มีความสามารถและความสนใจคล้ายๆกัน มีความไว้เนื้อเชื่อใจกัน มีความชอบ ค่านิยมคล้ายกัน และคบหากันมานานพอสมควรเท่านั้น เพราะไม่ปรากฏว่า กลุ่มเพื่อนทั่วไปหรือ บุคคลในวัยเดียวกันทั่วไป สามารถเป็นแบบอย่าง หรือ มีอิทธิพลต่อกลุ่มผู้ให้ข้อมูลหลักในการนำไปสู่การใช้ยาเสพติดได้ จากรายงานการทบทวนองค์ความรู้เรื่องเด็ก เยาวชน และครอบครัว ในประเทศไทย ของ จันทรพิชญ ชูประภาวรรณ และคณะ (2541) มีข้อมูลสนับสนุนในเรื่องนี้ โดยพบว่า เยาวชนร้อยละ 90 มีเพื่อนสนิท และมักไปเที่ยวกับเพื่อนสนิท เยาวชนในเขตเมืองจะไปเที่ยวตามบ้านเพื่อนและสถานเริงรมย์ต่างๆ หรือมีจะนั้นก็เที่ยวอยู่ใกล้บ้าน เยาวชนร้อยละ 40 ชอบเที่ยวสูบบุหรี่ ดื่มสุรา และเที่ยวเตร่สถานบริการ ซึ่งเพื่อนจะมีบทบาทสูงมากในเรื่อง การทดลองสูบบุหรี่ ดื่มสุรา และเสพยาเสพติด ส่วน Edwin H. Sutherland ซึ่งเป็นเจ้าของทฤษฎีความสัมพันธ์แตกต่าง ได้มุ่งประเด็นไปที่กลุ่มเพื่อน ประเภทของเพื่อน รวมถึงลักษณะพฤติกรรมของกลุ่มเพื่อน โดยมีสาระที่น่าสนใจว่า เด็กและเยาวชนที่ไม่เคยมีความคิดที่จะกระทำผิด แต่เมื่อได้คบเพื่อนที่กระทำความผิดแล้ว ก็เกิดการเรียนรู้ค่านิยม ทัศนคติ รวมทั้งเทคนิคกลวิธีที่โน้มน้าวให้กระทำผิด ในที่สุดก็จะมีพฤติกรรมและบุคลิกภาพที่เห็นว่า การกระทำผิดเป็นของธรรมดา จากการศึกษาในกลุ่มผู้ให้ข้อมูลหลักจะเห็นว่า กลุ่มเพื่อนของพวกเขาล้วนแต่เคยมีพฤติกรรมการใช้ยาเสพติดมาก่อนแล้วทั้งสิ้น ซึ่งพฤติกรรมนั้นได้เป็นต้นแบบให้กลุ่มผู้ให้ข้อมูลหลักซึ่งไม่เคยใช้ยาเสพติดมาก่อน หรือไม่เคยคิดที่จะใช้ ยอมทำตามในที่สุด ซึ่งสอดคล้องกับที่ นพมาศ ธีระเวคิน (2539) ได้กล่าวถึงอิทธิพลของกลุ่มที่สร้างผลกระทบต่อบุคคลว่า การอยู่ในกลุ่มอาจทำให้วิจาร์ณญาณบางส่วนไม่ดีเท่าที่ควร เนื่องจากถูกทำให้วอกแวก รวบรวมสมาธิได้ยาก และสิ่งที่

อาจเกิดขึ้นได้จากกลุ่มก็คือ การคิดแบบรวมกลุ่ม ซึ่งเป็นความคิดที่เกิดจากการคิดรวมกันจนความคิดอิสระและ วิเริ่มหายไป ความคิดแบบนี้ทำให้กลุ่มสามารถสร้างความเชื่อแบบผิดๆได้ จะเห็นว่า กลุ่มผู้ให้ข้อมูลหลักทุกราย ตัดสินใจใช้ยาเสพติดเพราะอิทธิพลของกลุ่มเพื่อนร่วมด้วย ดังนั้น ในเรื่องของกลุ่มเพื่อนจึงนับเป็นสิ่งที่ต้องให้ความสนใจค่อนข้างมาก เป็นปัจจัยหลักตัวต้นๆที่ต้องนำมาพิจารณาว่าหากจะมีการดำเนินการป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติดของกลุ่มนักศึกษามหาวิทยาลัย และกลุ่มคนที่อยู่ในวัยเดียวกันต่อไป

เมื่อพิจารณาทางด้านสังคม วัฒนธรรมกลุ่มผู้ให้ข้อมูลหลักส่วนใหญ่มีค่านิยมบางประการที่สนับสนุนให้มีพฤติกรรมการใช้ยาเสพติดได้ง่าย จะเห็นว่า กลุ่มผู้ให้ข้อมูลหลักเกือบทั้งหมดจะใช้เวลาว่าง หรือ ทำกิจกรรมกับกลุ่มเพื่อน หรือ แก้ปัญหาส่วนตัว เช่น ความเหงา ว้าเหว่ ด้วยการเที่ยวกลางคืนตามสถานบันเทิง และมีพฤติกรรมดื่มเหล้า สูบบุหรี่ แม้แต่การใช้ยาเสพติดบางประเภทร่วมด้วย ค่านิยมนี้เป็นที่ยอมรับทั่วไป และทุกคนเห็นว่าเป็นเรื่องปกติธรรมดาสำหรับวิถีชีวิตในสังคมปัจจุบัน โดยเฉพาะในกลุ่มวัยรุ่น พฤติกรรมแบบนี้เป็นผลมาจากค่านิยมแบบสุขนิยมของคนในสังคมปัจจุบันที่เน้นความสุข สนุกสนาน หลีกเลี่ยงความทุกข์ มีเสรีภาพโดยปราศจากขอบเขต และขาดวินัยในตนเอง (เสาวภา ไททยวัฒน์, 2538) ซึ่งค่านิยมนี้ย่อมมีอิทธิพลต่อกลุ่มตัวผู้ให้ข้อมูลหลักด้วย จนอาจกล่าวได้ว่า ค่านิยมในสังคมแบบนี้เป็นปัจจัยที่มีอิทธิพลอย่างหนึ่งที่ส่งเสริมให้กลุ่มผู้ให้ข้อมูลหลักเข้าไปยุ่งเกี่ยวกับเรื่องยาเสพติด ประกอบกับสังคมและวิถีชีวิตของนักศึกษามหาวิทยาลัย มีลักษณะที่ค่อนข้างอิสระ มีการควบคุมน้อย ทั้งในเรื่องการเรียน การทำกิจกรรม และชีวิตส่วนตัวของนักศึกษา อาจารย์มหาวิทยาลัยก็มีลักษณะแตกต่างจากอาจารย์ในโรงเรียน โดยอาจารย์ในระดับมหาวิทยาลัยมักจะทำหน้าที่แนะแนวเฉพาะวิชาที่สอน นอกเหนือจากนั้นก็จะเป็นเรื่องส่วนตัวของนักศึกษา ดังการศึกษาของ ลักษณะงานต้นตาลีปีกร (อ้างในกรณีการ ภูประเสริฐ , 2538) ที่พบว่า เมื่อมีปัญหาการปรับตัวกับเพื่อนและปัญหาการเรียน นักศึกษาเลือกที่จะปรึกษากับเพื่อนร่วมชั้นและรุ่นพี่ ปัญหาการเรียนจะปรึกษาอาจารย์น้อยมาก เพียงร้อยละ 8 เท่านั้น จะเห็นว่า สังคมแวดล้อมและวิถีชีวิตแบบนี้ นับว่ามีส่วนที่เอื้อให้กลุ่มนักศึกษามหาวิทยาลัยมีวิถีชีวิตที่ขาดการควบคุม ขาดความใส่ใจ และขาดการยึดเหนี่ยวหรือจุดรั้งให้พิจารณาถึงความควร ไม่ควร สิ่งที่ขาดหายไปเหล่านี้ ร่วมกับวุฒิภาวะที่ยังไม่เป็นผู้ใหญ่เพียงพอเหมือนรูปร่างภายนอก จึงส่งผลให้กลุ่มนักศึกษามหาวิทยาลัยหลุดเข้าไปยุ่งเกี่ยวกับยาเสพติดได้โดยไม่ยาก นอกจากนั้นสภาพสังคมวัฒนธรรมที่ให้ความสำคัญต่อวัตถุ รายได้ สิ่งอำนวยความสะดวกนานาประการในปัจจุบัน ได้ส่งผลต่อครอบครัวของกลุ่มนักศึกษาด้วย โดยจะเห็นว่าบิดามารดา หรือ ผู้ปกครองของนักศึกษา มักจะให้ความสำคัญในเรื่องงาน และการหา

รายได้ เวลาส่วนใหญ่จึงหมดไปกับเรื่องงานมากกว่าการเอาใจใส่สภาพจิตใจและชีวิตความเป็นอยู่ของบุตรหลาน บิดามารดา หรือ ผู้ปกครองจึงทดแทนให้แก่เด็กในปกครองในรูปของเงินและสิ่งอำนวยความสะดวกต่างๆ ไม่ว่าจะเป็นบ้าน รถ หรือเงินจำนวนมาก หากสิ่งเหล่านี้ก็กลับเป็นเครื่องมือที่สนับสนุนให้นักศึกษาก้าวไปสู่การใช้ยาเสพติดได้อย่างสะดวกมากขึ้น จึงอาจกล่าวได้ว่าลักษณะสังคม ค่านิยม และวัฒนธรรมบางอย่างในปัจจุบันได้ส่งผลต่อเกี่ยวข้องเชื่อมโยงทุกฝ่ายในสังคม ไม่ว่าจะเป็นบิดามารดา อาจารย์ ตัวนักศึกษา และกลุ่มเพื่อนของพวกเขา ให้มีโอกาสเข้าไปเกี่ยวข้องกับการใช้ยาเสพติด หรือเป็นฝ่ายสนับสนุนให้มีการใช้ยาเสพติดของนักศึกษามหาวิทยาลัยเหล่านี้ด้วย

สำหรับในเรื่องความรู้และทัศนคติที่มีต่อยาเสพติดที่ใช้ พบว่า นักศึกษาส่วนใหญ่มีความรู้เกี่ยวกับยาเสพติดที่ใช้พอสมควร อย่างน้อยก็เคยได้รับข้อมูลจากสถานศึกษาในระดับโรงเรียน และเอกสารวิชาการต่างๆ มาก่อน แต่ความรู้นั้นก็กลับไม่ได้มีผลทำให้เกรงกลัว หรือ เกิดความยับยั้งใจในการใช้ยาเสพติดเท่าใดนัก ทั้งนี้อาจเนื่องจาก กลุ่มนักศึกษามีความรู้เกี่ยวกับยาเสพติดที่ใช้ไม่ละเอียดและลึกเพียงพอ ที่จะเข้าใจผลร้ายที่จะเกิดจากยาเสพติดที่ใช้ในอนาคต ไม่ว่าจะเป็นต่อร่างกายของผู้ใช้ จิตใจ ครอบครัว และสังคม ข้อมูลจากคณะกรรมการอาหารและยา(2541) กล่าวว่า ผู้เสพยาบ้าบางกลุ่มคิดว่าการใช้ยาบ้าทำให้เกิดความขยัน ทำงานไม่เหนื่อย และบางคนคิดว่าการใช้ยาบ้านี้แล้วจะช่วยให้เรียนเก่ง แต่เป็นความเข้าใจที่ผิดโดยสิ้นเชิง ส่วนงานวิจัยของมงคล ปลื้มจิตขม และคณะ (2539) พบว่า เด็กนักเรียนในจังหวัดนครปฐมที่ไม่ใช้ยาบ้า จะมีความรู้เรื่องยาบ้าดีกว่าเด็กนักเรียนที่ใช้ ส่วนในเรื่องทัศนคตินั้น พบว่า กลุ่มผู้ให้ข้อมูลหลักมีทัศนคติค่อนข้างบวกกับการใช้ยาเสพติด แม้ว่าจะรู้ว่าการใช้ยาเสพติดเป็นสิ่งที่คนในสังคมส่วนใหญ่ไม่ยอมรับ และเห็นว่าเป็นสิ่งผิด ซึ่งสอดคล้องกับการศึกษาของวรรณภา แสงนวล (2540) ในส่วนที่เกี่ยวข้องกับทัศนคติ พบว่า นักศึกษาที่เสพยาบ้าจะมีทัศนคติที่ดีต่อยาเสพติดมากกว่านักศึกษาที่ไม่เสพยา ทั้งนี้ การที่กลุ่มนักศึกษามหาวิทยาลัยมีทัศนคติที่ดีกับยาเสพติดที่ใช้น่าจะเป็นเพราะได้รับผลทางบวกจากการใช้ยาเสพติดดังกล่าวด้วยตนเอง เหตุผลที่น่าสนใจอีกประการหนึ่งที่ไม่อาจมองข้ามได้ คือ ทัศนคติทางบวกที่มีต่อบุคคลที่ชักชวน หรือ แนะนำให้ใช้ ยาเสพติดดังกล่าว เหตุผลข้อนี้ที่น่าสนใจเนื่องจากเป็นเงื่อนไขสำคัญที่ทำให้นักศึกษาเหล่านี้ตัดสินใจใช้ยาเสพติดได้โดยปราศจากความลังเล หวาดระแวง หรือเกรงกลัวต่อยาเสพติด เป็นผลมาจากความไว้ใจ เชื่อใจ และมั่นใจในตัวผู้แนะนำนั่นเอง ดังนั้น เงื่อนไขที่จะนำไปสู่การใช้ยาเสพติดนั้น บางทีอาจไม่ใช่ทัศนคติทางบวกที่มีต่อยาเสพติดที่ใช้โดยตรง แต่น่าจะเป็นทัศนคติทางบวกที่มีต่อผู้ที่แนะนำ หรือ ชักชวนให้ใช้ยาเสพติดดังกล่าวมากกว่า

ส่วนในเรื่องของตัวยาเสพติดนั้น ข้อมูลที่ได้จากกลุ่มนักศึกษา พบว่า ยาเสพติดประเภทยาบ้า ยาอี นั้น สามารถหามาใช้ได้ไม่ยาก เพียงแต่มีเพื่อนฝูง คนรู้จักที่เคยใช้ และมีเงิน ก็สามารถหาใช้ได้สะดวก การที่กลุ่มนักศึกษามหาวิทยาลัยเหล่านี้สามารถหายาเสพติดมาใช้ได้ง่ายๆ จึงนับเป็นปัจจัยอันหนึ่งที่เอื้อต่อการลองใช้ยาเสพติดได้ ซึ่งในเรื่องนี้จะเชื่อมโยงกับเรื่องการปราบปรามผู้ผลิต ผู้ค้ารายใหญ่ รวมถึงผู้ค้ารายย่อย ที่ยังขาดการดำเนินการปราบปรามอย่างเฉียบขาด ต่อเนื่อง ดังนั้น การที่มียาเสพติดบางตัว ขายอยู่ทั่วไป หาซื้อได้สะดวก ราคาไม่แพง จึงกลายเป็นเงื่อนไขสำคัญอันหนึ่งที่ทำให้กลุ่มนักศึกษาเหล่านี้ยังคงใช้ยาเสพติดอยู่

ข้อเสนอแนะ

1. จากผลการศึกษาพบว่า การใช้ยาเสพติดของนักศึกษามหาวิทยาลัยกลุ่มผู้ให้ข้อมูลหลักมักเริ่มใช้มาก่อนแล้วตั้งแต่สมัยเรียนมัธยมต้น ดังนั้น ในการดำเนินการป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติดที่จะเกิดในกลุ่มนักศึกษามหาวิทยาลัยนั้น ผู้ปกครอง โรงเรียน รวมถึงหน่วยงานที่เกี่ยวข้องทุกฝ่ายจะต้องเริ่มให้ความสนใจเป็นพิเศษตั้งแต่เด็กยังเรียนอยู่ในระดับมัธยมศึกษา ซึ่งเป็นช่วงวัยรุ่นตอนต้น โดยมุ่งประเด็นความสนใจไปในเรื่อง การสังเกตและดูแลลักษณะกลุ่มเพื่อนที่เด็กคบหา กิจกรรมที่เด็กวัยนี้ให้ความสนใจและมีโอกาสนำไปสู่การใช้ยาเสพติดได้ เช่น การจัดงานเลี้ยง หรือ งานฉลองในเทศกาลต่างๆ รวมถึงควรมีการควบคุมในเรื่องสถานที่ กำหนดเวลา ในการเที่ยวตามสถานบันเทิง และการใช้จ่ายเงินของเด็กบ้างตามสมควร เพราะสิ่งต่างๆเหล่านี้ล้วนแล้วแต่เป็นปัจจัยที่สามารถส่งเสริมให้เด็กก้าวไปสู่การใช้ยาเสพติดได้ทั้งสิ้น การป้องกันตั้งแต่วัยต้น จะเป็นการจำกัดและลดจำนวนนักศึกษามหาวิทยาลัยที่จะใช้ยาเสพติดได้ทางหนึ่ง
2. จากการที่ความสัมพันธ์ในครอบครัวแบบห่างเหิน เป็นปัจจัยสำคัญอันดับต้นๆที่มีส่วนทำให้นักศึกษามหาวิทยาลัยผู้ให้ข้อมูลหลักหนีห่างออกจากครอบครัว ทำให้มีโอกาสถูกชักจูงให้ก้าวเข้าสู่การใช้ยาเสพติดจากบุคคลภายนอก โดยสถาบันครอบครัวไม่มีความสามารถพอที่จะเหนี่ยวรั้ง หรือ ยับยั้งการใช้ยาเสพติดของพวกเขาได้ ดังนั้น บิดามารดา หรือ ผู้ปกครอง จะต้องหันมาให้ความสำคัญในประเด็นเรื่องความสัมพันธ์ภายในครอบครัวให้มากขึ้น ได้แก่ การเอาใจใส่ ดูแลทุกข์สุข ช่วยเหลือ รับฟัง ให้คำปรึกษา และมีเวลาพูดคุย เพื่อสร้างความผูกพัน ความรัก ความอบอุ่น และความมั่นคงที่เพียงพอสำหรับสมาชิกในครอบครัวให้เหมาะสม

และการสร้างความสัมพันธ์ที่ดีในครอบครัวไม่จำกัดเฉพาะครอบครัวที่มีบิดามารดาครบถ้วนเท่านั้น ซึ่งความสัมพันธ์ที่ดีดังกล่าวจะเป็นเงื่อนไขสำคัญที่สามารถทำให้บุตรหลานมีภูมิคุ้มกันทางจิต มีความมั่นคง สามารถเห็นยั้งใจ ยับยั้งชั่งใจ ในการตัดสินใจในการกระทำต่างๆ ครอบครัวที่ดีจะสามารถมีอิทธิพลต่อการยับยั้งการก้าวไปสู่การเข้ายาเสพติดได้

3. เนื่องจากเพื่อนโดยเฉพาะกลุ่มเพื่อนสนิท หรือ เพื่อนคู่หู เป็นผู้มีอิทธิพลและบทบาทมากต่อชีวิตของกลุ่มผู้ให้ข้อมูลหลัก ดังนั้น ในการวางแผนป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติดของนักศึกษามหาวิทยาลัย หรือ ในกลุ่มบุคคลที่อยู่ในวัยใกล้เคียงกันควรใช้ข้อมูลตรงจุดนี้ให้เป็นประโยชน์ ในการวางแผนปฏิบัติการเพื่อแก้ไขปัญหายาเสพติดควรให้ความสำคัญกับกลุ่มเพื่อนให้มาก ครอบครัว และสถาบันการศึกษาควรสังเกตและเรียนรู้เด็กจากลักษณะเพื่อนที่เด็กคบ เพราะพฤติกรรมของกลุ่มเพื่อนจะเป็นตัวชี้บ่งตัวหนึ่งได้ว่าเด็กในความปกครองจะมีโอกาสเข้าไปเกี่ยวข้องกับยาเสพติดได้หรือไม่ การจัดการแก้ไขป้องกันจะได้ทำไปพร้อมกันทุกคนในกลุ่ม เพราะการดำเนินการกับคนเพียงคนเดียวที่พบว่าเป็นปัญหาโดยไม่สนใจกลุ่ม หรือ สังคมที่เขาอยู่ร่วม จะไม่สามารถแก้ปัญหายาเสพติดได้เลย
4. จากการที่กลุ่มผู้ให้ข้อมูลหลักมีความคิดว่า การใช้ยาเสพติดประเภทยาบ้า หรือ ยาอี มีอันตรายต่อร่างกายและจิตใจน้อย ไม่ใช่ยาเสพติด และสามารถเลิกได้เมื่อต้องการ รวมทั้งมีความเห็นว่ายาเสพติดดังกล่าวมีประโยชน์ในบางแง่ถ้าใช้เป็น การแสดงให้เห็นว่าวิธีการประชาสัมพันธ์และการให้ข้อมูลเกี่ยวกับเรื่องพิษภัยยาเสพติดที่ผ่านมามีข้อจำกัดหลายประการ ดังนั้น หน่วยงานที่เกี่ยวข้องควรมีการปรับยุทธวิธีในการจัดการกับปัญหายาเสพติดใหม่ โดยเฉพาะกลุ่มเป้าหมายที่เป็นกลุ่มวัยรุ่น นักเรียน นักศึกษา ในสถาบันการศึกษา ควรจัดหลักสูตรวิชาเสริมที่ให้ความรู้เกี่ยวกับยาเสพติดต่างๆ ให้มากขึ้น โดยเน้นเนื้อหาที่เปิดกว้าง ให้ข้อมูลที่ครบถ้วนทั้งในแง่บวกและลบ อาจมีการทดลองผลเคมีทางห้องปฏิบัติการให้เห็นจริง และเปิดโอกาสให้ผู้เรียนสามารถทำความรู้จักยาเสพติดแต่ละตัวอย่างละเอียด เพื่อเป็นการตอบสนองความอยากรู้อยากเห็นของเด็กในวัยดังกล่าว การนำเรื่องยาเสพติดมาสอนอย่างเป็นวิชาการ เปิดเผย และอยู่ในความควบคุม จะเป็นการสนองตอบความต้องการรู้ของเด็กและเยาวชน เป็นการลดความน่าสนใจ ความน่าตื่นเต้น และความน่าลองของเรื่องยาเสพติดลง น่าจะช่วยให้ในเรื่องการ

เปลี่ยนค่านิยม และทัศนคติที่มีต่อการใช้ยาเสพติดของเยาวชนในเรื่องของแฟชั่น ความกล้าลอง และมีความเข้าใจในเรื่องของยาเสพติดอย่างชัดเจน มีข้อมูลมากพอที่จะนำมาพิจารณาว่าควรใช้หรือไม่ใช้ยาเสพติด ซึ่งจะช่วยในเรื่องการหยุดยั้งคนรุ่นใหม่ไม่ให้เข้าสู่วงจรยาเสพติดต่อไป

5. จากข้อมูลของกลุ่มผู้ให้ข้อมูลหลักจะเห็นว่า การหาซื้อยาเสพติดมาใช้เป็นเรื่องง่าย และยาเสพติดประเภทยาบ้า ยาอี ดูเหมือนจะเป็นสินค้าตัวหนึ่งที่มีขายอยู่ทั่วไป การจัดการกับปัญหายาเสพติดในกลุ่มนักศึกษามหาวิทยาลัยโดยมอบให้สถาบันการศึกษา ทำหน้าที่ดูแลเรื่องการป้องกัน และการส่งไปรักษาแต่เพียงฝ่ายเดียวย่อมไม่บังเกิดผล เพราะผู้ขายยาเสพติดยังคงสามารถหาขายยาเสพติดมาใช้ได้อย่างสะดวก ดังนั้น จึงเป็นความจำเป็นที่หน่วยงานที่เกี่ยวข้องทุกฝ่ายต้องประสานงานทำไปพร้อมกันในทุกด้าน คือ ด้านการปราบปรามผู้ผลิตและผู้ค้า ด้านการป้องกัน โดยการให้ความรู้และปลูกฝังทัศนคติที่ถูกต้อง และด้านการรักษา ทั้งนี้ จะทำให้ปัญหาเรื่องยาเสพติดสามารถแก้ไขได้อย่างมีประสิทธิภาพกว่าเดิม
6. ควรส่งเสริมมาตรการใหม่ของรัฐในเรื่อง "พลังแผ่นดิน" ให้เป็นรูปธรรมมากยิ่งขึ้น โดยทุกหน่วยงานที่มีส่วนเกี่ยวข้องในการจัดการเรื่องปัญหาเสพติด เช่น กระทรวงมหาดไทย กระทรวงสาธารณสุข กระทรวงศึกษาธิการ ทบวงมหาวิทยาลัย กระทรวงกลาโหม รวมถึงหน่วยงานภาคเอกชน ควรมีการดำเนินการเรื่องยาเสพติดร่วมกัน โดยนำข้อมูลแต่ละด้านมาเสนอให้ทุกฝ่ายได้เห็นภาพรวมทั้งหมดของปัญหาเสพติดที่แต่ละหน่วยงานได้เรียนรู้ และดำเนินการไปแล้ว เพื่อจะได้เกิดความเข้าใจในปัญหาอย่างครอบคลุมทุกด้าน สามารถแบ่งหน้าที่ความรับผิดชอบ โดยไม่เกิดการปฏิบัติงานที่ซ้ำซ้อน ซึ่งน่าจะทำให้การแก้ไขปัญหาเสพติดขยายครอบคลุมทุกด้าน และเป็นการใช้ทรัพยากรบุคคลและหน่วยงานได้อย่างเต็มประสิทธิภาพ

ข้อเสนอแนะในการศึกษาครั้งต่อไป

1. ควรศึกษาเชิงคุณภาพในกลุ่มนักศึกษามหาวิทยาลัยที่ไม่ใช้ยาเสพติด เพื่อเปรียบเทียบปัจจัยและเงื่อนไขที่มีผลต่อการไม่ใช้ยาเสพติด เพื่อให้เห็นมุมมองของนักศึกษาอีกกลุ่มหนึ่งอันจะสามารถนำข้อมูลที่ได้มาประมวลภาพให้เห็นปัจจัยและเงื่อนไขที่ชัดเจนมากยิ่งขึ้นในการก้าวไปสู่การใช้ยาเสพติด เพื่อนำมาวางแผน

ดำเนินการป้องกันการใช้จ่ายของนักศึกษา หรือ เยาวชนที่อยู่ในวัยใกล้เคียง
อย่างได้ผล

2. ศึกษาข้อมูลเชิงคุณภาพจากผู้ปกครองของ นักศึกษา หรือ เยาวชน ที่ใช้จ่ายเพื่อ
เพื่อดูสิ่งที่เป็นปัจจัยและเงื่อนไขในการใช้จ่ายของเด็กและเยาวชน โดยมุ่ง
ประเด็นศึกษาเกี่ยวกับสัมพันธภาพในครอบครัว ลักษณะการเลี้ยงดู แนวคิด
ค่านิยม และวิธีการจัดการกับปัญหาของผู้ปกครอง เพื่อเพิ่มเติมข้อมูลรายละเอียด
ในการทำความเข้าใจปัญหาเรื่องการใช้จ่ายของเยาวชนอย่างครอบคลุมมาก
ยิ่งขึ้น
3. ควรมีการวิจัยเชิงปริมาณเพื่อหาข้อมูลเกี่ยวกับนักศึกษาระดับอุดมศึกษาที่ใช้จ่าย
เสพติด ทั้งนี้ เพื่อให้มองเห็นภาพรวมในเรื่องสถานการณ์การใช้จ่ายเสพติดที่เป็นอยู่
ของนักศึกษาในระดับนี้ จำนวนผู้ใช้จ่ายเสพติดโดยประมาณ รวมถึงประเภท และ
ชนิดของยาเสพติดที่ใช้ ซึ่งจะทำให้การมองปัญหาเสพติดชัดขึ้น อันจะเป็น
ประโยชน์ในการดำเนินการป้องกัน และแก้ไขต่อไป